

Zemskou dobytčí pojišťovnou došlo k postupu žalobcova nároku, který mu přísluší z ustanovení §§ 1295, 1323, 1331 obč. zák. jako poškozenému vůči dovolateli jako poškoditeli, na tuto pojišťovnu. Podle ustanovení druhého odstavce čís. 5 Šu 37 poj. smlouvy přechází výše uvedený nárok žalobcův ipso jure na ústav. K tomu připojuje však další odstavec pojišťovací smlouvy ustanovení, že ústav jest povinen, vydati pojištěnci nezkráceně to, oč převyšuje náhrada, ústavu právoplatně přisouzená a osobou za škodu ručící skutečně zaplacená, odškodné pojištěnci ústavem již vyplacené. Nutno tudíž dělití nárok, vůči poškoditeli příslušející, na dvě části: jednak na částku ve výši, která stanoví se obnosem, jenž byl pojišťovnou pojištěnci vyplacen jménem odškodného z pojišťovací smlouvy, a na částku, která z pohledávky po odečtení oné částky zbývá. Není sporu o tom, že, pokud jde o první část pohledávky, nastává postup nároku poškozeného na pojišťovací ústav; ústav stává se úplným vlastníkem této částky, nastávají zde v plném rozsahu účinky Šu 1394 obč. zák., právo poškozeného přenáší se v nezkráceném obsahu i rozsahu na pojišťovací ústav. Jinak má se však věc ohledně zbytku pohledávky. Zde nezabývá se poškozený své pohledávky ve prospěch pojišťovacího ústavu, nýbrž nárok vůči poškoditeli zůstává u něho a toliko vydobyti tohoto nároku přechází na pojišťovací ústav. Zde schází tedy hmotný základ postupu a podstatný znak jeho, totiž účinek, že právo postupitelovo přešlo v neztenčeném obsahu na postupníka, takže právo postupníkové po postupu je úplně rovno právu postupitelovu před postupem. Pojišťovací ústav, vydobývá na poškoditeli celou náhradu škody, vydobývá vlastní příslušející mu právo jen, pokud jde o částku, kterou musil jménem odškodného pojištěnci vyplatiti, ohledně zbývajících částí vystupuje jen jako procurator rei alienae, nevýdobývá svoje právo, nýbrž právo cizí a pro cizího. Stanoví-li se tudíž v čís. 5 druhý odstavec Šu 37 poj. smlouvy, že celý nárok poškozeného pojištěnce oproti poškoditeli ipso jure přechází na pojišťovací ústav, jedná se ohledně druhé části jen o právní jednání, které zdánlivě má formu postupu, pro skutečný postup schází jeho hmotný podklad a účinek, který postup musí vyvolati. Jest tudíž ve skutečnosti toto právní jednání jen mandátem. Že mandant jest pak aktivně legitimován vydobývati vlastním jménem svoji pohledávku, byť by i svěřil její vydobyti pro sebe osobě jiné, není sporu. V projednávaném případě stanovil prvostupňový soud, že škoda žalobci způsobená vyjadřuje se číselně po srážce částky 1000 Kč stržené za maso poraženého koně, částkou 5.900 Kč. Pojišťovna vyplatila žalobci jménem odškodného z pojišťovací smlouvy 3.000 Kč. V důsledku výše uvedených úvah jest z 5.900 Kč vlastníkem pohledávky ve výši 3.000 Kč Zemská dobytčí pojišťovna, zbývajících 2.900 Kč žalobce. Jen tento peněz byl žalobcem zažalován a jest předmětem tohoto sporného řízení. Jest tudíž žalobce k jeho vymáhání aktivně legitimován a jest mu legitimace tato neprávem dovolatelem odpírána.

Čís. 4011.

Smlouva pojišťovací jest uzavřena teprve doručením pojistky pojištěnci, nelze-li z okolností nepochybně usuzovati na dřívější uzavření.

Smlouva pojišťovací předpokládá pravidelně ku své platnosti nejistotu o pojistné příhodě.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv I 676/24.)

Žalobce sepsal návrh, jímž se pojišťoval u žalované pojišťovny proti povinnému ručení za škody, jež by jeho psem byly způsobeny, dne 26. září 1921; návrh došel žalované dne 1. října 1921; pojistka byla doručena žalobci dne 29. října 1921. Dne 24. října 1921 pokoušel pes Otokara M-a, následkem čehož vznikly žalobci výlohy, jichž náhrady se domáhal na žalované. Procesní soud první stolice žalobu zamítl v podstatě proto, že smlouva pojišťovací stala se pro obě strany závaznou teprve doručením pojistky žalobci dne 29. října 1921 ve smyslu ustanovení čl. 9 vš. poj. podm. a § 884 obč. zák. a nemůže se proto vztahovati na úraz, který se stal 24. října 1921, a o němž žalovaná, vyhotovujíc pojistku, vědomosti neměla. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobcem jediné uplatňovaný dovolací důvod čís. 4 Šu 503 c. ř. s. není opodstatněn. Sám dovolatel shledává správným náhled odvolacího soudu, že pojišťovací smlouva stala se hotovou teprve doručením pojistky, avšak dle názoru dovolatelova teprve tehdy, kdyby nebylo okolností, na jejichž právní význam poukazuje. V té příčině má dovolatel za to, že přijetí návrhu stalo se konkludentními činy žalované již dříve, tedy před doručením pojistky agentem, neboť žalovaná pojišťovna přijala prý od žalobce premii, kterou zaplatil jejímu agentovi D-ovi již 22. října 1921 a vydala žalobci pojistku, která stanoví, že počátkem pojištění jest den 1. října, kterýžto den jest prý totožným se dnem, kterého návrh žalobcův, podaný dne 26. září 1921, žalovanou stranu došel. Kromě toho považuje dovolatel za konkludentní čin, že žalovaná pojišťovna zaslala dovolateli nový dotazník, jímž měla býti a to popisem zjištěna totožnost psa, což by nemělo pro pojišťovnu významu, kdyby pojištění uzavřítí nechtěla. Než žádné z těchto okolností nelze přiznati onu logickou nutnost (§ 863 obč. zák.), s kterou by bylo z nich usouditi na vůli žalované, že chce přijati návrh žalobcův již před vystavením pojistky a jejím doručením. Zaplacení premie před vystavením pojistky bylo toliko jednostranným projevem vůle žalobcovy, že chce smlouvu uzavřítí, nelze však počínu tomu přiložiti význam projevu pojišťovatele, rozličného od osoby agenta, který již návrh pouze přijal, a poněvadž o něm sám rozhodnouti nemohl, návrh ten pojišťovně teprve k přijetí předložil. Stejně nelze ze zaplacení první premie k ruce agenta, který ostatně, jak bylo zjištěno, pojišťovnu o tom ani neuvědomil, takže tato před vystavením pojistky o zaplacení premie ani nevěděla, — učiniti jakýkoliv uzávěr na vůli pojišťovny. Významnější okolností jest již ustanovení počátku 10leté doby pojištění ku dni 1. října, ačkoliv pojistka vystavena byla teprve dne 27. října. Než ani tato okolnost nemá význam konkludentního činu pro posouzení otázky, v kterém

okamžiku byla smlouva uzavřena. Dovolatel poukazuje sice správně k tomu, že byl by poškozen ve svém právu na nezkrácené 10leté trvání smlouvy, kdyby takovýmto ustanovením počátku doby pojištění přede dnem uzavření smlouvy zkrácena byla celková doba pojištění, když mu premie i za dobu, o kterou byl zkrácen, byla počítána. Avšak toto počínání pojišťovny, která snad protahuje přijetí návrhu pojistníka na jeho případnou škodu a k vlastnímu prospěchu, jest spíše projevem této snahy, nikoliv však projevem vůle, že chce uzavřít smlouvu ještě před vystavením pojistky. Konečně nemá ani nový dotazník, který předložil agent D. žalobci k vyplnění a podpisu teprve dne 22. října, ačkoliv mu byl zaslán již asi 14 dnů dříve, takže onen průtah shora naznačený byl spíše jím, než pojišťovnou zaviněn — významu konkludentního činu ve smyslu již naznačeném, neboť dotazník vztahoval se »k návrhu« žalobcovu a znamenal pouhé doplnění návrhu ve smyslu čl. 8 poj. podmínek. Odpadne-li takto právní význam těchto okolností po rozumu Šu 863 obč. zák., zbývá ve smyslu další dovolací výtky toliko úvaha o tom, zda jest rozsudek odvolacího soudu právně mylným i v té příčině, že dle něho »událost« nastala před hotovostí smlouvy a že dovolatel o události již před hotovostí věděl a pojišťovna před hotovostí o ní nevěděla. Než vzhledem k tomu, že odvolací soud zcela správně vycházel z názoru, že smlouva uzavřena byla teprve doručením pojistky žalobci agentem pojišťovny dne 29. října 1921, nelze jinak než schváliti také další názor odvolacího soudu, že událost ze dne 24. října 1921 nenastala po počátku pojišťovacího poměru, takže podle čl. 4 poj. podmínek a podle Šu 1291 obč. zák. ručení pojišťovny v tomto případě jest vyloučeno. Odůvodňovati zamítavý výrok také ještě poukazem na ustanovení Šu 7 odstavec druhý poj. ř., který dosud ostatně ani ještě neplatí, není zapotřebí, poněvadž podle stavu věci nelze mluvit o pojištění zpětném, t. j. o pojištění proti příhodě již nastalé, pokud arcí jsou účastníci v nejistotě aspoň subjektivní, totiž pokud jim není ještě známo, zdali se příhoda dostavila čili nic. (Viz o tom Hermann-Otavský, Soukr. pojišť. právo str. 62). Stačí připomenouti, že pravidelná smlouva o pojištění jako smlouva odvázná (§ 1288 obč. zák.) předpokládá ku své platnosti nejistotu o pojistné příhodě, a že s touto zásadou pojišťovacího práva jsou oba rozsudky nižších stolic v plné shodě.

Čís. 4012.

Nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., netýká se účtů, jichž majitel neměl bydliště na území býv. Rakousko-Uherska.

K tomu, zda pro spornou pohledávku platí nařízení ze 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n., jest přihlédnouti z úřadu.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv II 139/24.)

Zalobě na firmu, jejíž hlavní závod byl ve Šternberku na Moravě, o vyplacení salda v Kč bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.